

Keyê Perwerdeyan
dewlete çira geno?

Sêrt, Elîh, Wêrenşar, Sérêkanîyî,
Koser û Dêrikî de zaf keyê per-
werdeyî ye BDPeyî hetê walîyan
û qeymaqeman ra ameyî girotiş.
Dewlete bi zaneyey hinî kena.
Dest nêdano dibistanê Fetullahî
û yê kurdan geno. kurd zî ney
qebûl nêkenê.... RÜPEL - 5

Welat VERROJ

Ziwan nasname yo, ziwan rûmet o... Pêveka Azadiya Welati ya, belaş a. 16-7-2012 Hewtane HUMARE: 10 E-mail: welatverroj@gmail.com

Kurdîy azadîya xo û Ocalanî wazenê

Kurdîy amey Amedî û barîkatan çirnay û vengê û rengê xo mojnay dinyayî û azadîya Ocalanî û ya kurdan hemeyan waştî. Polêsîy mecbûr mendîy ke barîkatê veradê û biremê şar resa armanca xo

KURDİY HERIKYAY AMEDÎ

Bajaranê tewr bi tewr yê Tirkîyayî ra kurdîy xo vera Amedî day. Zafereya kurdêy ke ameybîy, xo resnay Amedî. Semedê ke walîye Amedî 'Mitinga Azadîyî' qedexe kerdi ra zî tikey kesiy rayîran de raştê asteng-erdişê hêzanê dewletîy amey û nêverday ke bikûrê Amedî. Ney cayan ra tikey berxodana xo day û barîkat ravêray ema tikeyan zî nêşikay ke biresê Amedî.

KURDAN BARÎKATÎ WEDARTÎY

Kurdî heme cayê Amedî de barîkatê polêsê ke tam tesîsat verde bexodana zaf gird day û barîkatan wedartî û verê co day Ofisi. Ofisi de şar bexodana herî pîlan ra yewî da û barîkata polêsan çirna û polês mecbûr mend ke biremo. Pey ra şar zî bi pêrodayîşî verê xo da meydanî û herikyay. Birîndarey û binçimkerdişî bîy. Heme cayê Amedî de bexodan bi û şar wedarya payan ser...

AN AZADÎ AN AZADÎ QÎRAY

Kurdîy heme kuçeyan û cadeyan ra herikyay meydana İstasyonî û rayîri de sloganê ze 'An azadî an azadî', 'Bê Ocalan nêbeno', 'Ziwanê kurdî wa bibo fermî' qîray. Kurdan rengê xo zext û zordarîyan ver de belî kerd û armanca xo ya azadî û aştiyî rayna ard ziwan ke wa rayîrberên dinyayî vengê kurdan bieşrawê û mafê kurdan bi fermî bidê... RÜPEL - 4

KURDÎ DERa Erxenîyî

KURDÎ DER a qeza Amedî Erxenîyî de her ke şino wendoxî zêd benêy. Serra 2011 de ameya akerdiş û na gam zî seyî ra zafereya wendoxê atolyêya ziwanê kurdî estêy. Serekê KURDÎ DERa Erxenîyî Serwet Pala ard ziwan ke her roj seredayişê kesan ya qabê ziwanê xo yê makî bimûsê zed benêy... RÜPEL - 5

Qazî
Mehemed
nêmerd o

RÜPEL / 6

Dewlete wa
kurdî bikero
fermî

RÜPEL / 7

Parka
Mahsûm
Karaoglanî

RÜPEL / 5

Kîrmancî do senî aver şêro

Perwerdeya kurdî waşteka ma ya sereke ya. Heta ke na waşteka ma nêro ca, ma dewaya xo ra fek vera nêdanê. Heta ke kurdî, dibistana verêne ra heta zanengehe

HASAN ALKİŞ

Ma vînенê ke di nê serrê peyênan de, seba zarawayê kîrmancîye hîsiyat û eleqeyêke vejîyayo werte. Kar û xebatîf yenê kerdiş. No çiyêko rind o.

Kar û xebatîf verbiçiman ra, merdim şikeno kovara Vateyî û Şewçila, rojnameyanê Newepel û Welat Verrojî, Rojnameya Azadîya Welatî, tîlevîzyonan de, xeber û vernameyê kîrmancî, di komele û sazî û dezgeyan de dem bi dem dayîş kursanê zarawayê kîrmancîye rîz bikerô. Nê xebatîf pêro zî erjîyaye û muhîm ê. Gamêy pozitîf ê û seba ameyîya zarawayê ma, hîvîyanê merdimî/e xurt kenê. Her çende nê xebatîf gamêy rind û gîrsîy bê zî, ma zanenê tenê bi nê xebatan ziwan nêpawî-yeno û vînîbîyişî ra nêxelesyeno.

Ma heme arenê ziwan ke, di miyanê zarawayanê ziwanê kîrdikî de, zarawayêko tewr bêwayir mendo, nî-yameyo wandsî û nûştiş, di cuyayışo rojeyîn de zî tay yeno qiseykerdiş, zarawayê kîrmancîye yo. Îtîrazê kesî ney tespîfî rî çîn yo. La, gere hember na rewşa xirab û girane, xebatîf bi plan, program, gîrs, hîray û bêmaber bîyerê kerdiş. Bi vatişêko bîn, bi xebat û nizdbîyişêko rîze ra, ma nêşikenê verêni ro vînîbîyişê zarawayê xo bigerê.

Zey finake, ma vanê ke kîrmancîye di cuyayışo rojeyîn de nîna qiseykerdiş yan zî, tay yena qiseykerdiş. Raşt a, labelê na rewşe ci ra wînaya û do senî bivuryoyî ser ro, ma serreyê xo bi-

dejnê û çareyan bivînê. Waxto ke pîliy êdî ziwanê xo, xo vîrî ra bikerê, qisey nêkerê do ey keyeyî de, ziwanê daye senî bîyero mûsaviş û qiseykerdiş? Domanî do senî ziwanê daya xo qisey bikerê? Çare ci yo? Eke rewşe winaya se, gere heme kes, kom, komel û sazî û dezgeyê ke vanê ma ziwanê kurdî ser ro xebate kenê gere dest bidê yewbînîy û heme tê dir, dewelo-kan de, dewan de, taxan de, sûk û şaristanan de, dest bi kursanê ziwanî bikerê. Qiseykerdiş, wandsî û nûştiş bimûsnê şarî. Qic, pîl, cînî, camêrd, keso ke kursanê ziwanî ra nêvîyarto meverdê.

Eke ma xebatêka hinayine kerde û domna, ma do bivînê ke ziwanê ma, senî bîyo ziwanê cuwiyayışê rojeyîn û di heme wareyê cuwiyayışî de senî yeno bikardîş. Na zî nîşanê ma dana ke, êdî gureyê ma tespîtkerdiş persgirayan nê, çareserkerdiş persgirayan o. Seba naye zî, hewceyî bi ray û raybazêy raştan, bi kar û xebatîf sistematîkan, bi kedêka demderge û bi têgîrayışekê bi goreyê giranîya persgira est a.

Ez heme xebatkar, ziwanzan, komel, dezgeh û komêy ke xo ra vanê ma zarawayê kîrmancî-ye ser ro xebetyenê ra, heme komel û dezgeyê ziwanê kurdî ke panel, konferans, komxebat û komcivînânê ziwanî virazenê û bîryaranê raşt û rin dan genê, heminan ra pers kena; Heta nika Dêrsim, Çewlig, Amed, Xarpêt, Erzingan û qezayanê ïnan de, reyna metropolan de, şîma çend kursêy ziwanî dayê? Çend kesîy perwerde kerde? Kam cayî de çend komeleyê ke timûtim xebatanê ziwanî kenê awan kerde? Ez kede û gureyê kesî ìnakar nêkena. Labelê rind zanena ke hember persê min ey corînî tu kes û komele nêşikena vajo ke ma heme cayî de, qaso ke hewce bîyo ma xebate kerda. Na rewşe tenê, halê ma yê ewroyînî arena ver çiman. Eke ma qaso ke lazim bo, cayo ke lazim bo xebate nêkerê, di di-hîrê şaristanan de, bi derdorêko tengî reyde, kursdayışê davîst kesî xo rî bes bivînê, persgiraya zarawayê ma çareser nêbena.

Ganî ma naye zî rind bivînê û bîzanê; ewro zî miyanê zarawayanê kurdî ra a ke, zafêrî fersend û îmkânînanê xebate ra mehrûm a, reyna zarawayê kîrmancîye ya. Bi zarawayanê bînân (kurmancî, soranî, hewramî) rojnameyê rojeyînîy û radio û televîzyonîy weşane kenê. Tenê kîrmancîye nê amûranê ke nêbê nêbeno ra bêbarre ya.

Ganî heme sazî û dezgeyê ke bakûrê welatî de, ziwanê kurdî ser ro xebate kenê, senî ke komxebat û konferansan de amebe ziwan, qet nêbo demêkem (çend serrî), seba zarawayê kîrmancîye cîyayîya pozitîfe nîşan bidê. Persgirayanê zarawayê kîrmancîye ser ro bi xebatîf demderg û rîkûpêkan giranîye bidê xebatan.

Gama diyine zî seba hacet û fersendêke zarawayê bînîy bi kar arenê, kîrmancîye zî bi kar bîyaro. Nika ra dest bi êy xebatan bîyero kerdiş. Zey finake, seba radio û televîzyonêko tenê bi zarawayê kîrmancîye weşane bikerô, bîkewê miyanê hewldanan.

Kar û xebatîf ke nika yenê kerdiş, bi teşe û miyanek bîyerê dewlemend-kerdiş, kîtâp, kovar û rojnameyê ke vejîyenê biresê heme cayan, wandsî, nûştiş û bikardîşê ziwanî bîdeyo roniştiş. Perwerdeya bi ziwanê kurdî waşteka ma ya sereke ya. Heta ke na waşteka ma nêro ca ma dewaya xo ra fek vera nêdanê. Heta ke bi zarawayanê kurmançî û kîrmancî, dibistana verêne ra heta zanengehe perwerde nêro dayîş, talûkeyê vînîbîyiş û asîmîlasyonî nêqediyeno. Ma kurdîf ney maşî xo yê binkeyînî wazanê.

Eke ma rewşe û persgirayanê zarawayê kîrmancîye raşt kîf bikerê û bin a gorera xebatan bikerê, heme fersend û îmkânîy ke seba zarawayê bînân ameyê amadekerdiş, seba kîrmancîye zî amade bikerê û ziwanê kurdî di dibistana de bikerê ziwanê perwerdeye, o dem do ziwan û zarawayê ma talûkeyê vînîbîyişî ra bixelesyê.

Kırıkkala F tipi cezaevi

Sadax

Xoser Welat

xoserwelat@gmail.com

Herremmûşk

Famîlyaya merreyan ra bi nameyê, "herremmûşk" heywanêke est o(beno ke nameyê ey êy cîyay zî est bê) Vanê; herremmûşk tim û tim hîrsbîyaye, xorazî û hesûd o, wazeno dînyaye bixerepno.

Seba naye zî timûtim erdî keneno û qu keno. Çende keneno ende herre quî ey ser ro kom bena. Di raştiye de, herremmûşk xo rî ca virazeno. Labelê di miyanê şarî kurdî de rewşa herremmûşk di wateyêko mecazi de ameya vînayîş û seba kes û komêy hesûdan, vanê zey herremmûşkî yo/yê" çende keneno/ê ende herre ra xo ser dano/ê û barê xo giran keno/ê.

Rewşa hikumatê tîrkîya û rayirberîya akp ye zî şibeyena herremmûşkî. Him di politikayanê xo êy teberî û him zî di êy zerreyînan de xorazî, hesûd û dirri yê.

Wazanê di zerreyî de ro ser kurdan fâşîzmî keskî û teberî de zî talankeri aver bifînê. La çende hewl danê, ende xo riswa kenê. Hember heme hewldayanê zerreyînan, ke ro ser kurdan pêk arenê, têk şinê. Doza KCK ye bîya tewqa şermî û dekewta milê ïnan. Şingîya tewqe dînya ro veng dana. Seranserê welatî û behro siya û sipêyi de şer gur beno. Şaro kurd, hember heme binçimkerdiş û gitewtişan lingan ser ro yo. Kam gama ke, omûdê serkewtiş psîkolojîki mezgê ïnan de virazyeno, kurdiy bi hemleyêke omûdê ïnan serobin kenê. Kam game wazanê heleman bidê xo, birûskêke di mezgê ïnan de teqeno û hesret di zerreyê ïnan de maneno.

Reyna ezmûnanê OSYM ye ra heta KPSS di miyanê pîsîtiye de mendê. Kam heta game erzenê pîsîtiyêka newîye kewena meydan. Pakêta hîrine yê dadgerî, bi serreyê xo şermê merdiyî ya. Bi na rewşe û politikayanê xo êy qilîrinan, êdî hetê şeqseqkî-yanê xo ra zî yenê rexnekerdiş.

Rewşa ïnan a teberîne zî bi heman awayî ya. Persgiraya "Keştiya Keweye" ra na heta, di qada miyanneteweyî de rewşe, bi riswatiye vîyerena. Hember Îsrayıli bi riswatiye xo mendî. Politikaya "serweyî ereban" têk şî. Persgiraya Roboske de, heta qirike miyan pîsîtiye de yê. Di persgiraya Sûriya de rewşe orteyî de ya. Loq di qirika ïnan de mend, qemça xo ser ro roniştiş. Balafirê şerrî ame finayış, mesela bî pêkenoka miyanneteweyî. Balafirşikêr ra, fuzeye ra, amey erzeyê teknîki. Werhasil ser ra berzê riswati qame viyarnaya. Herremmûşk herre, ra xo ser dano. Seba akp ye destpêka çînbîyişî ya. Reyna kurdîf vanê "gama ke Homa perodo verêni feş keno, şas keno, riswa keno û dim ra çinê keno". Feşbîyiş, şaşbîyiş û riswabîyişî hed derbas kerdo. Demê çînbîyişî yo.

ARDIL MORDEM

No çend zemano estarê ênê zon mi de to gesê kenê. Estar serê şodîrî. O estarê domanîya min o. Tawo ke ez domanbîya mi her tim ê de qesêkerdêne. Ez ci taw bîriya heskerdenanê xo bikerî o êno zon mi de qesê keno. Domano Zernênen, heyâ ti domanê mayo zernênen biya. Ma erjayê to nêzana. To kî ma rew caverdayme şîya. Şîya kişa estarê şodîrî. Yakî nê nê ti kî bîya estarê dosere. Herê rindek koxe ra asena. Ez nika serê koxe de bîyêne mi hevalîya to yo tîje de nîyadêne. A ti se kerdêne virana xo mi bîvînitêne. To ra se vajî domano zernênen, ti sekî biaqil bîya. Aqlê to yo barî... To hona şîkiyêne zaf çîya bidêre nê şarî. La ti rew şîya.

To ma rew caverdayme şîya. Ma qey ci ecele to estbî? To va se? Tayê ci destê însanî de nîye. Ma qey qeder a? Çarenushtîs a? Nê nê domano Zernênen ti nêşkîna mi iqna bikerê. Ez nêwazen iqna bîbî. Mezgê mi cad bikero kî zerrîya mi tonn dana. A qebûl nêkena. Ez nêşkin bi aye bidî qebûl kerdene. A timûtim sere-wedarıya. A tim û tim qirime dest de mi ra gonî ana. A timûtim qirime kena dir-betanê mi ra. Nêverdana ê qalik bicêre. Timûtim ïnan ra gonî, gonêşire ana. Ti nêvînena ez ama bertengê to de gina wara, mîyanê gola gonî de dera. Rû û rû-çike mi bîyo zerd, tede ro nemendo. Royê mi kî şima ra ame. O reyna nêçerexîya. Ez nika astik û postik mîyan ra fe-telin. Nêzan ke sebikerî.

Mi va rû û rûçiko zerd, yew rîberê serewedardayene amê vîra mi. O kî ma ra wo. O kî sey ma hemverê serdesta serewedardo. Zalîmî ey benê hurdmîna destanê ey kenê ci ra. Tawo ke yew destê ey kenê cira, o bi destê xo yê bînî gonîya xo keno rûyê xo ra. Ci ra perskenê, vanê ti çira nîya kena? O kî vano, tawo ke însanî ra gonî şoro rûye însanî beno zerd,

Domano Zernênen

Û to zanitêne na raye, raya de senêna. To zanitêne na raye derg û dila wa, raste rast nêşona, çerexîna, ser na raye, vergî, heşî, mor û milawunî, kerm û kejî, cinawurî, cinawura ke ci ra vanê levîathan esta. A şanika de nêbîye. Seke şanika de dera amêne vatene la a raste bîye. Aye her roj çenê û lajê ma werdêne. Kal û pîr, zar û zeç werdêne. Koyê ma werdêne. Welatê ma werdêne. Welatê koyanê berz werdêne. A gonîwere bîye. Gonîya ma werdêne nêwerdêne mird nêbîyêne. Yanê kilmayî domano zernênen to zanitêne ti doşte çike de, doşte kamî de ceng kena. Kamî ra, çike ra danapêro. Ti lej bîya sere heta linga. Leja tewr girse to mezgê xo de dêne. To rind zanitêne ke, eke lej mezgî de mîro dayene, sewbîna nêbeno. To bi aqlê zerrîya xo hevalanê xo ra heskerdêne, bi aqle mezgê xo ceng kerdêne. Ti nobedarê welatê koyanê berzî bîya serê koyanê berz de. Herê pêniye ti seba zerrîya welatê koyanê berzî bipawite şîya.

Torede sewkewti qedenay. Herê pêniye, to zanîngeha Karadeniz de wendêne. Ti úca ra tevê gencane welatheskerdena bîya. Maya to beşerkerdibî, ti bibî weledêke şit helal, to eslê xo înkâr nêkerdibî, ti heramzade nêjevijay bî. To verê xo da şanika xo bîyene. Şanika newaya ke serê koya de virazîyêne. Şanikake hezar ser-ran verî sere ra nusnîyay bî, vîndî bîbî, ganî, a reyna bîyamîne vînitene. Ti ci-gêrê aye bîya û hevalen to zaf bîy.

Mi reya verêne ti spor de diya. Ma úca pey de yew tabure de bîyene. Ti tayê şaqotî bîya. Tayê şîyêne domananê ba-jarî. La tabî nê nîyadananê minê verêna ez xâpna. Ti xortê de xirt bîya. Hewl bi. Ü ti xeylê semt bîya. Rûyê to yo sisik bi burîyane şîya, bijanganê derga, çimanê şalînayê bereqîya, pîrnika tenike û le-wanê barî xemeliyay bî. Aqlê to çimanê to de asenê. Roştiya çimanê to derûdor kerdêne roşni. Lîlikê çimanê to çimê rasî ra bîyêne weyî. Coka ïnan ci rey paye faqe nekerd. Her çixa tayêna des-tanê to yê nazdarî be ked bîdiyêne kî û destî, destê dost bî, destê wa û biray bî. Ci rey ïnan ïxanet nêkerd kedkareyî rî. Hevalteyî rî. ïnan ci rey wero heram nêkerd fekê to. Ti bi araqe çarê xo bîya pîl, bîya girs. To ma pêroya ra rindêr şasî û raştî cêser kerdêne. Ez bawer ken musnayışê to xeylê sere to dejna. Ê wa-yîrê fikranê vinderta sere to xeylê dejna. La to, ci rey ê xo rî nêkerdî as-

teng. Ti raşte de şas nêbîya. Raya xo viraşte û raya xo de şîya heta pêniye.

Û to zanitêne na raye, raya de se-nêna. To zanitêne na raye derg û dila wa, raste rast nêşona, çerexîna, ser na raye, vergî, heşî, mor û milawunî, kerm û kejî, cinawurî, cinawura ke ci ra vanê levîathan esta. A şanika de nêbîye. Seke şanika de dera amêne vatene la a raste bîye. Aye her roj çenê û lajê ma werdêne. Kal û pîr, zar û zeç werdêne. Koyê ma werdêne. Welatê ma werdêne. Welatê koyanê berz werdêne. A gonîwere bîye. Gonîya ma werdêne nêwerdêne mird nêbîyêne. Yanê kilmayî domano zernênen to zanitêne ti doşte çike de, doşte kamî de ceng kena. Kamî ra, çike ra danapêro. Ti lej bîya sere heta linga. Leja tewr girse to mezgê xo de dêne. To rind zanitêne ke, eke lej mezgî de mîro dayene, sewbîna nêbeno. To bi aqlê zerrîya xo hevalanê xo ra heskerdêne, bi aqle mezgê xo ceng kerdêne. Ti nobedarê welatê koyanê berzî bîya serê koyanê berz de. Herê pêniye ti seba zerrîya welatê koyanê berzî bipawite şîya.

Ti zerê raya derg û dila de kewta rayade derg û dila wa bîne. Herê şenik ti û hevalê to şima aşmekî raye ra bîşiyene ke şima biresê zerrîya welatê koyanê berzî. Bi araq, bi rêm, bi rincanîyade bêhemd, bi gonî û gonêşire, ca ca bi vaz, ca ca bi şikitnayene, ca ca hurdi hurdi, bi tebat, bêtetebat, ver de, pey de, kişte de dişmen, aşmîn de tîyari, helikopteri, kemer û kuçi, tap û tumî, deşt û gelî, dere û laserî şima viyarnay resay zerrîya welatê koyanê berzî...

Kamci zerrî heta ke mereso eşqa xo şîkîna cayê xo de vindêro ke? Kamci zerrî şîkîna tebat bikero ke? Ma nawo tarîx verê çimanê ma dero. Ma hînî nêbî ke Mordemê Rindekî musnaybî ma; tarîx roja ma de, ma serê tarîx de wedardîme. Keremî seba Asliye koyî lonê kerdibî, Mecnûn seba Leyla çola de merdibî, seba eşqa Zîne ci amaybî serê Memî ci nêamaybî! Eşqa to hînî kila adirî bîye. Aye pêroyê nêresayê tarîxî guretêne zerê xo. Surete aye de Kerem biresêne Asliye, Mecnûn biresêne Leyla, Mem biresêne Zîne, axa Hallac-i Mansurî, Baba İshakî, Mazdekkî, Hurreme, Manî, Şex Bedrettinî, Pîr Sultanî, Mazlûm, Xeyrî, Kemal, Zîlan, Sema, Nûda, Mîzzîne bine hardî de nêmendêne. Ü ti nika kemera deste domananê welatê koyanê berzî ya, erzîna panzeranê qefçil, bêxud. Ê nika bi kemera amayoxa xo, xo bi xo virazene.

Ti dilopek awa pake bîya têmiyane deryaya İmrâliye bîye. Üja ra vilayê dinya bena... Ma ci rey to xo vîra nêkeme. Ez ci rey to xo vîra nêken...

Seba vîrameyîşê şêhît Sînan Elbîstanî.

Kurdîy herikyay û azadîya xo wazêne

Kurdên Kurdistan û Tirkîyayî verê xo day Amedî. Waştişê ïnan bê azadîyî çiyê nîyo. Ze her çalakîya xo yê verî zî, ‘Mîtinga Azadîyî’ de azadîya Serekê PKKeyî Abdullah Ocalanî waştê û qabê ney zî, hemeyê kuçeyê Amedî de şar vengê xo berz kerd û polêz zî heme cayê Amedî de êrîşê şarê kurd kerd û şar birîndar bî û binçimkerdişî bîy. Şarê kurd qabê azadîya xo bi bîryara xo dabî û verê xo da Meydana İstasyonî û barîkatan wedartî û hinî bîy ke ca bi ca polêsi mecbûr remay.

Kurdîy ze ûranyumî yê

Bi mengano ke kurdêy dinyayî û bi teybet zî yê Tirkîyayî xo hadreyê Mîting Azadîyî ya 14 tîrmengî yanê gilawêjî kerd. Goreya rayîrbereya KCD û BD-Peyî, walîyê Amedî mîtin qedexe kerd û nêverdano ke amedîjî Mîtinga Azadîyî meydana İstanyonî de bivirazê.

Ney sero rayîrberanê kurd zî amey pêhêt û vatişê xo kerdê jû perçê û anê ziwan ke mafê ti kesan çîno ke Mîtinga ma kurdan qedexe bikerê. Û veng day ke waş şarê kurd bivejyê kuçe û cadeyan. Kurdan zî ard ziwan ke encam se beno wa bîbo ma do bivejyê kuçeyan û sloganê Azadîyî ma do berzê ke vengê xo bidê dinyayî û mafê xo yê merdimahêy bigê.

Ney demî de şarê ke şaristanê dûrî ra ameybî zafêr serê sibayî û verê nîmrojî resay Amedî. Tikey zî semedê ke walîyê Amedî mîting qedexe kerdi ra hêzê dewletî nêverday ke bikûrê Amedî û rayîran sero barîqat ronay. Ema zafêr, cayan de nê barîkat ame goşdarî kerdiş ne zî hêza dewletî û ze ke vajê, bê hêza şarî hêz çîno barîkat çîrnay.

Kurdan vero barîkat qîm nêkeno

Dewleta Tirkîyayî politîkaya qir-kerdiş û asîmileyî semedê ke kurdan sero ferz vîneno ra wazeno ke hemeyê kurdan bi operasyona ‘KCK’ berzo zîndanan. Hetê bînî de zî Serekê PKKeyî Abdullah Ocalanî de, nezdî serreko nêvedanê pêvînayış bikerê.

Serreko nêverdanê hetê Ocalanî

Serekê PKKeyî Abdullah Ocalan çend rojanê bêro de do serreke ey biqêdîyeno ke, bi pawitoxê xo û malbata xo de pêvînayış pêk nîyardo. Çend men-gan verî bi desan pawitoxê ey eşti zîndan. Ewro zî tecîrida ka Ocalanî sero emayo kerdiş daha zî giran kerdêy. Şarê kurd zî her hawayî de aştî û azadîya Ocalanî wazeno û ewro zî Amedî de heme kurdêy Tirkîyayî kuçeyan de azadîya Ocalanî qîrenê û mafê kurdan wazêne. Anê ziwan: “Heta Ocalan azad nêbo kurd zî azad nêbenê.”

Goreya xeberanê ke heta rojname hadre bîyê amey, zaf cayanê Amedî de kurdîy bi grûp grûp verê xo day Meydana İstasyonî ke biresê meydânî û azadîya Ocalanî û mafê kurdan û azadîya kurdan biqîrê û vegnê xo biresnê

hemeyê dinyayî ke biheqbîjîsê xo bimo-jnê. Kurdî qabê ke biresê armanca xo ze Newrozî her kuçeyî de vejenê cadeyî ser, ema raştê êrîşa polêsan ya bi her hawayî manenê. Polêsan bombeyê gazi eştişy şarî kurd sero. Bi se hezaran şar

raştê êrîşa polêsan amey û êrîşî de şar bi kerayan bersiva polêsan day ema polêsan zî bi heme hêz û qiqeta çekanê xo şarê kurdî vero vindertî û berxodan day. Goreya ke vanê bombeyê gazi eştişy şarî kurd sero. Bi se hezaran şar

Tirkîya de qabê kurdan qanûn çîno

Meclîsa Tirkîyayî de partîya serdest AKP û yênbînî dema ke mesele kurd bîbo heme awî vindenê û muhalefeta xo mîyan de danê kiştê û şarê kurd kenê taxteya nîşangehî.

Qanûnê ke AKP vejeno de heta ney gamî mafê kurdan çinê. Yanê mafê kurdan yê ke heta ney gamî ameyê werdiş, apeya bêrê dayış çinê. Wa nohetê bimano, çepê ci, goreya vatişanê qanûnzanan, ney ra pey do kurdî daha zêd bi qanûn bêrê şideynayış ke, mafê xo dewletî ra nêwazê û diji AKPeyî muhalefet nêvirazê!

Qanûna qabê tirkan o

Qanûna pakêta 3 ke meclîsi ra ravêra, de heta ney gamî kes pê nehesya ke kurdeke zîndanî ra tahlîyekerdê. Qaşo qanûn tikey girotneye çapemeney û fi-kiriyâşî sero bi! Pey vejyayîş qanûnî çimêy girotneyan û warê ïnan paweno ke girotneye ïnan zî bîvejyê.

Girotneyan ra heta çend rojan verî zî, kurdê ke semedê kurdwareya xo fikir-

yayo û medyayî de xebat kerd, kes niyameyo veradayış. Encax şarê tirk ra, ci marîfeto nêza, şar meraq keno, kesê ke nêrayirtey kerd, yanê dizdey kerd ameyo verdayış ema kesê ke fikrê xo ardo ziwan nêvetê teber!

Goreya ke şarî mîyan de yeno vatiş. Qanûna ke ameyo vetiş, qabê tikey kesîy yê ke zîndanî de yê û merdimê hikûmatî û muhalefeta tirk ra ameyo vetiş. Şar pa-weno ke kesîy ke Ergenekon, Fetulah û Hîzbûlahî ra yên ke zeredeyê bêrê veradayış. Ema kurdîy çiyê nêpawenê çimkî zanê ke seba ïnan çiyê xeyrin nêvejenê.

Kurdan zîndanî ra vera nêdanê

Hinî eyseno ke Serekvezir Erdogan

hewna paweno ke çalakvanê kurdan kam esto berzo zîndanî ke, wa rehet hereket bikero û diji ey muhalefeta heri bi hêz û bi qewet BDPEYî û şarê kurdî zî, bi hawayîn qırkerdiş û asîmileyî ho-lîra wedaro û ney semedî ra zî AKP roja xo pawena.

Ofisi barîkat ravêray

Şarê kurd verê xo dayê taxa Ofisi ke biresê meydânî. Ema polêz nêvdano ke şar bireso armanca xo û şar berxodana ke zaf pîl da. Ney berxodanî de Wekîla BDPEYî Emîne Ayna zî heme êrîşa polisan ra nesîbê xo girewt. Bombe, awa şid û zextanê polêsi çamanê heme kesan ver de bi Aynayî bi. No zî tansiyona şarî daha zî zêd kerd û Ofisi de her ke şî şar daha zî qerabalix beno û armaca şarî barîkatan wedarê û biresê meydânî. Ofisi de barîkatî.

Halê awarte esto

Goreya xeberan heme cayê Amedî de polêsiy barîkatanê xo bi hêzên tewqîye ardê gird kerd û heme cade û kuçeyan de polêsiy estêy û şar zî tikey cayan de cadeyî sero û zaf cayan de zî kuçeyan de diji polêsan şer kenêy û polêsiy zî bi bombeyê gazi êrîşê şarî kurd kenêy

13 mengî de hêzên polêsan 10 ra zafêrey şiristanan ra taqwîye ardê Amedî û roja 14 tîrmengî de zî her serê kuçeyî de ca girotê ke nêverdanê şarê Amedî cayê xo ra xo ta bidê. Xaçerayîranê Amedî de zî bi panzêr û tomayan û bi girseyanê qerebalix polêsi pawenê ke êrîşê şarî kurd bikerê. Çimkî goreya ìna walî qedexe kerd û heta ïnan ra bêro zî do verê kurdan de astngî bivirazê û nêverdê ke kurdî biresê meydânî.

Sar nêverday ke polêz ravêre

Goreya xeberan Amedî de şar bi hawayî qehremanan berxodan da. Polêz zî berxodana dijî kurdan dano.

Destê polêsan de çek, bombeyê gazi panzêr û toma û tesîsata tam, hetê bînî de zî şarî mazlûm dest vegr, bombe û çekanê ïnan vero wazêne ke mafê xo bi-wazêra vengê xo bîvejê. Ema şarê krud resa astê û ca bi cayê polêsan teng kerd û zaf cayan de polêsi mecbûr mend ke biremê. No zî dereceya bexodana kurdan rafîneno çiman ver.

KURDÎ DER a Erxenîyî geş beno

Ehmedê BIRA - AMED

KURDÎ DER a qeza Amedî Erxenîyî de her ke şino wendoxî zêd benêy. Serra 2011 de ameya akerdiş û na gam zî seyî ra zaferey wendoxê atolyêya ziwanê kurdî estêy. Serekê KURDÎ DERa Erxenîyî Serwet Pala ard ziwan ke her roj serdayışê kesan ya qabê ziwanê xo yê makî bimûsê zed benêy. Eger wina bişero lazimo ke ma zaf polan abikerê.

Serekê KURDÎ DER a Erxenîyî ard ziwan ke, xebatê ziwanî esasê xo de serra 2010 de Navenda Çand û Hunera Hilarî de ze ameyê kerdiş. Serr bi ser bala kesan onto û na gam zî atolya mamosstey danê.

Pala ard vîr ke heta ney gamî 115 wendekarî semedê atolyeya ziwanê kurdî sere dayê ïnan û qeyda xo viraşte û wina vat: "Heta ney gamî asta I de 44 heb spasname, asta II de 19 hebîy sertîfika dayê û na gam zî, asta III û IV de semede mamossteyê ziwanê kurdî

KURDÎ DERa Erxenîyî de her ke şino humara wendoxan zêd beno. No zî kefê rayîberan ano ke erxenîyijî warêteya ziwanê xo kenêy. Pola gedeyan virazyeno.

Lazimo ke gedeyan biesrawê atolyeya ziwanî

bivejyê ra perwerda atolyeyî danê."

'Erxenîyij waretey keno'

Pala ard ziwan ke şarê Erxenîyî warêteya ziwanê xo keno: "Şarê Erxenîyî goreya çend serran verî sükî mîyan de daha zêd bi kurdî qise kenêy. No zî kîfa ma dildaranê ziwanî ano. Dayo eysayış ke şarî politika asîmîle û otoasîmileyî fam kerdo ra çerx dayo xo. Hetê bînî de zî serdayışê qabê atolyeyan zî dano eysayış ke, şar wazeno ziwanê xo bimûso. No çîyeke bi aram o."

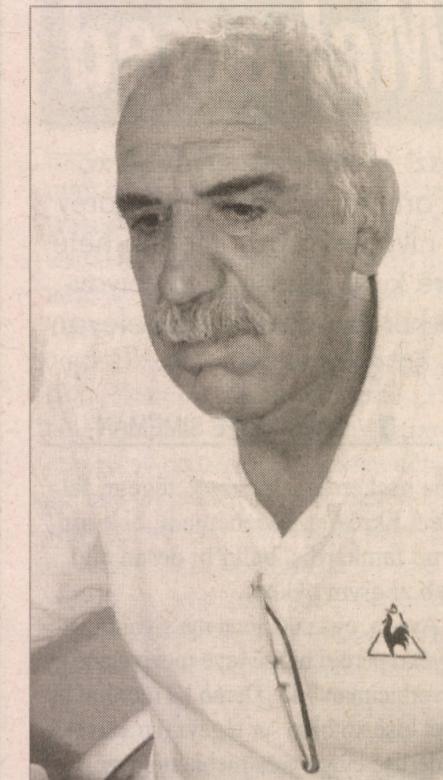
'Seredayışê kirlançkî zî estêy'

Pala wina domna: "Seredayışî tenê semedê atolyeyê kurmancî nîyê. He-

teke bîn ra, zarawayâ kurdî ra, bi kirmackî zî, seredayışî estêy ke ziwanê xo bimûsê. Qabê ney zî do pola atolyeya kirmancî zî abikerê."

'Gedey amayışê ma yê'

Pala ard ziwan ke semedê esasê ziwanî bi hêz bibo lazimo ke gedeyî zî bêrê pérwerde bivînê û domna: "Semedê ke ziwan bibo ziwanekê nuştekî avera bişero û asîmileyî verde xo bipawo, lazimo ke ma giraney bidê gedeyanê xo û ïnan bi atoyeyan perwerde bikerê. Qabê ney zî serdayışê perwerdehaya gedeyan zî ma pawenê. Estêy ema tayn êy. Lazimo ke ma kurdî heme gedey xo biesrawê. Ney mengî mîyan de qeydî dom kenêy."

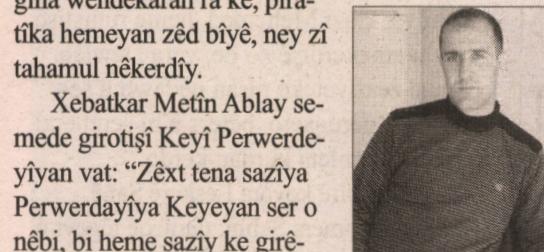
Dewlete bi zane padano

Halîme PARLAK - Nesrin ORAK - AMED

Dema nezdî de şaredarîyên BDP'yan ser o zaf zext ameyî meydan, xusûsî Perwerdehîya Keyeyan de bîy. Perwerdehîya keyeyan yew yew yenê girotiş. Encax şarê kurdan zaf ey qursî kefweşî bîy, ema hikûmeta AKP tahamula ey pratîka şaredarîya BDP nêkerd. Xebatkarî keyî perwerdehî Metin Ablay ard ziwan, encax ma hîna zî xebate xo dewam kenî.

Sêrt, Elîh, Wêrenşar, Sêrêkanîyî, Koser û Dêrikî de zaf keyê perwerdeyî ye BDP'ye BDP'ye hetê walîyan û qeymaqeman ra ameyî girotiş.

Albay: "Ma xusûsî kesaneke zaf feqîrî û rewşa ïnan baş nêbiy sero vinderdiy. Ney rewşî de kesiy zaf ey. Piratîka şaredarî ra memnûn ê. Nika zî semede girotişî keyî perwerdayîyan zaf bîye xemgîn. Wendekare ma û malbatêy ïnan heme vanî ke ma nézanê ey semede çina Keyê Perwerdehey girotiş. Ci zirare magina wendekaran ra ke, piratîka hemeyan zêd bîyê, ney zî tahamul nêkerdiy.

Xebatkar Metin Ablay semede girotişî Keyî Perwerdehîyan vat: "Zêxt tena sazîya Perwerdehîya Keyeyan ser o nêbi, bi heme sazîya ke girêdayê BDP bîy û xebata weçî-nayîşî ay ra kedîbîy, ver de, bi nameyî "KCK" zaf zextîy bi sazîyanê BDP û şaredarîya BDP'ye serekî şaredarîyan û xebetkarî şaredarîyan heme bi nameyî "KCK" de eşti zîndan."

Ablay dewam kerd: "Hikûmet êrisê Keyî Perwerdehîyan kerd, encax şare kurd ne êrisan ra, ne zî, politîkaya AKP

ra nîtersenî, armanca hikûmeta zî wazenî heme kesan asîmîle bikerî."

"Ma 6 serr vero ci keyî perwerdeyîyan akerd. Sifteyîn ma yew qahwê de dest pê kerd û dimara ma 4 heb saziy akerdî. Ey operasyonan ra ma nîtersenî û çîna deste ma ra bêro se, ma kenî. Ma Amedî de şinê yew bi yew keyan û heme kesan ra ma qala xebatey xo kenî. Nika ra pey ma xebatey xo daha zî awer benî. Ma 24 mamosstibîy. Dima ra zaf mamossteyî dildar amey ma het. Yanê tiya de xebat kenî kesanek yenî sazi de qeyde xo virazenî û dima ra şinê keyî û ey kesan zîyaret kenî. Semede ma ey heme zaf muhîm êy. Dima ra wendekar zî zaf benî kefweş û ma zî, benî kefweş."

Semedede gedeyan zî qursî ma estiy û 250 heb cenîyan saziyâ Keyî Pewerdehîya sertîfika girotê. SBS- 312, LYS-30 û 170 kesan sertîfika naqîş girotî, 30 kesiy zî sertîfika ya temur girotî, 60 kesiy pewrdehîya spor girotî, yanî 210 wendekar tiya ra sertîfika girotî. Nika tiya de, dersa îngîlîzkî ma danî gedeyanê 10 û 15 serîyan û sertîfika ina day û danê."

'Dest nêdanê Gulenî!'

Qûsê SBS de, 64 wendekar mezûn bîy û şîy lîseya Anadoliyî. 65 wendekarê ma zî bîy mezin û şîy Zanîngeha Dîcleyî pola sporî. Ablay vat: "Xebata ma de dersa ziwanê kurdî esta. Seminerî fek û didanî da wendekaran. Sazîy û dezgâyê ma zaf kefweşbîy. Encax hikûmeta AKP dijî sazîyanê Cemaata Fettullah Gulenî, destê xo zî pey nêkena. Tena dest dano keyen pewrdehîya BDP'ye."

Parka Mahsum Karaoglanî aramey dano şarî

şêro ze müzikên ke, Karaoglanî sero amey vatis bigodarno, beno.

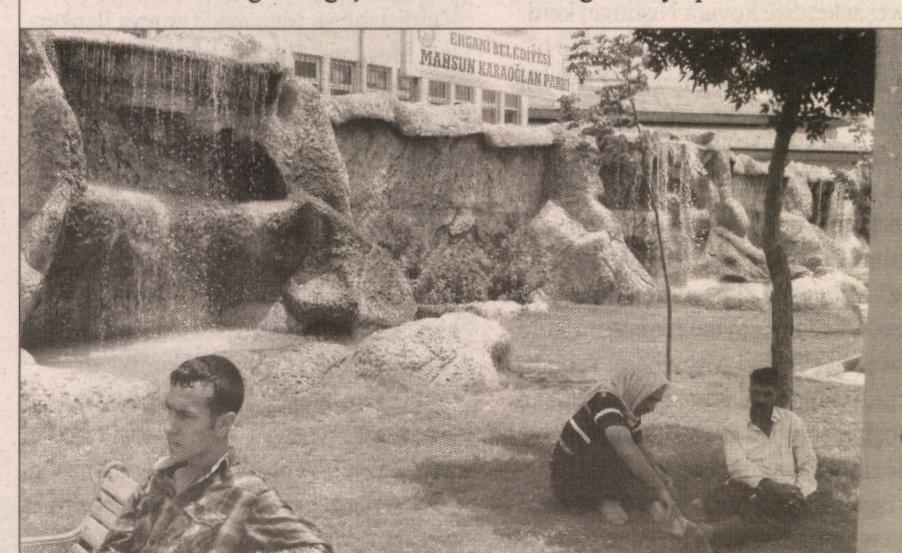
Mahsun rûmeta şarî yo

Mahsun Karaoglan 4 Nisan 2009 de semedê ke rojbîyiyê Serekê PKKeyî Abdullah Ocalanî ze bi des hezaran kesan, ey zî waştbi ke bişero dewa Amara ke Ocalan maya xo ra bîyo û rojbîyiyê ey pîroz bikero.

Ema hêzen dewleta Tirkîyâtî nêverdake şar bikûro dewî. Ney sero ciwanan û leşkeran dayê jûbîni ro.

Encamî de Mahsum Karaoglan û Mustafa Dagî çalakîya xoverdiyî de bi guleyanê leşkeran birîndar bîy û cuyê xo vinî kerdibîy.

Karaoglan Erxenîyî ra bi. Şaredareya Erxenîyî semedê rûmeta şarî kurd bêro eysayış û vîrardişî ra nameyê parkî, Parka Mahsum Karaoglan naya pa. AMED

Qazî Mehemed

Qazî Mehemed cuyayışê xo de armanca xo ya kurdewarey ra nîyameyo war. Hertim hetê şarê kurd têkoşînâ yewbiyayışê kurdan dayo û komeleyan de ca giroto

MAMOSTE SIMÊMAN

Seba naskerdiş û meziyet, têgeyr, felefe û fikrê Qazî Mehemedî, bi kilmî nîyno famkerdiş, belkî bi desan cild kitab zî qîym nêkenî.

Aye ra, ewta de, tena ma şîynî bi hawayêko pêroyî behsê tayê meziyetanê ey yê verbiçiman bikî. Demo ke merdim bi diqet hişê xo bido ser têgeyr û meziyet û vindertişê ey yo vera mehkemeyanê dewleta İranê, bi taybetî zî wesîyetnamayê ey nîşan dano ke, Qazî Mehemed merdimêko wayîrê feraset û basîretî yo.

Mezgê ey civâfi sero bi

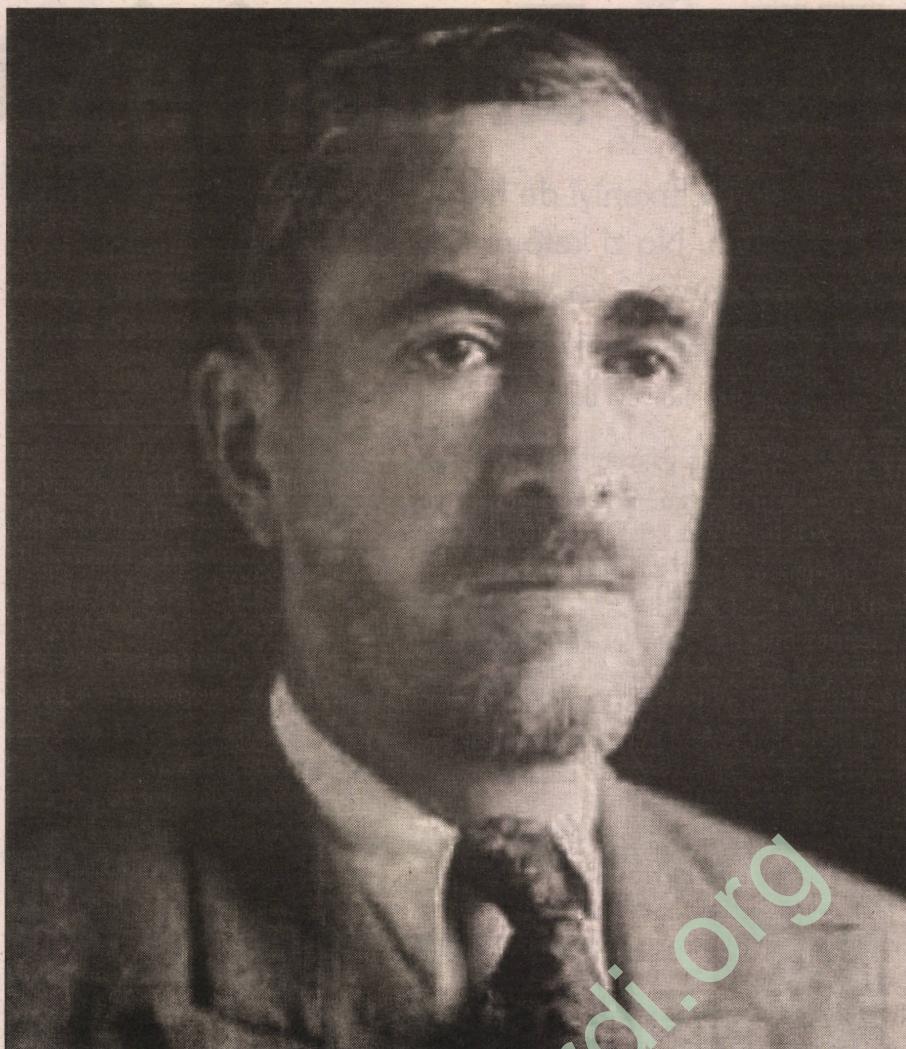
Demo ke Şerê Cîhanî yê Yewine dest pêkeno, Qazî Mehemed, çewres serre bi. Sey gelek rayan, na ray zî Kurdistan, beno cayê cengê (şerî) mîyaneteweyî. Goreyê vatisê Seîd Humayunî, "mîyanê serranî 1921'ê ra hetanî 1941'ê, Mehabad û Kurdistanê Mukri de, ci qewmîya-yîsi ke bîynî, raya verîn kesê ke nê biyayışan ser o qal kerdî, Qazî Mehemed û birayê ey Sedîf Qazî bi. Heme karê perwerdeyî, cematkî, rayîrberî û meseleyanê şaristanî ra xeberdar bû bi rayîrberiya ïnan çareser bîynî."

Îran de, aşma Tebaxa 1941'ê de, hetê dewleta Brîtanya û Yewîtiya Sovyetî ra ameyo diyarkerdiş ke; Brîtanya, başûr ra û Rûsyâ zî bakûr ra Îran işgal kerd. Serra 1942'ye de Amerîka zî daxilî nê pêvajoyê bîya.

Komeleyan de ca girewt

16'ê tabaxa 1941'ê de, bi hemkariya çend rewşenbiranê kurperweran; bin-geyê Komela Jîyanewey Kurdistanê (JK), Mahabad de, amey sazkerdiş û dest bi weşankerdişê kovara Niştiman kerd. Na kovare, organê çapemenîya JKê bî. Mîyanê JKê de, canêgirewtîş Qazî Mehemedî, hem seba komele û hem zî seba sazkerdişê komele kemaney û venga-neya pîle bî. No dem de têkiliyê Qazî Mehemed û rayberanê JKê dewam kerdî. Peynî de yew serre ra pey, Qazî Mehemed zî besdarê komela JKê beno. Başdarbîyayışê roşinvîr û kurd-perwerê sey Qazî Mehemedî, seba Komela Jîyanewey Kurdistanî, xebat û têkoşîna serbestî û azadiya neteweyî,bihêzin û herayine bena.

İşgalbîyayışê Îranî ra pey, hetê idarî ra yew venganey yena meydan. No dem de, Komela Jîyanewey fesh bîy, herinda

Qazî Mehemed kam o?

Qazî Mehemed, lajê Qazî Elî yo û Qazî Elî zî lajê Qazî Qasîmî yo. Qazî Elî pîyê Qazî Mehemedî, zanyar û rewşenbirêko namedarı yê mintiqaya Mukriyan bi û her het ra zanîstîya ey ya stêrkînasi ser o zî bîy. Qazî Mehemed, 11'ê Güvana 1900'î de, mintiqaya Mukriyan de, maya xora bîyo. Nameyê maya ey, Gewhertac Xanim a û keynaya Axa Şer Begî ya.

Keyeyê Qazîyan, mîyanê kurdan de bi edalet, ardîmkerdox, aşîwaştox û rewşenbirîya xo yeno nasnayış. Mîyanê kurdan de, gelek bi rîz û hurmet, behsê ïnan beno. Qazî Mehemed, wexto ke re-seno serranê xo yê perwerdeyî, pîyê

xo het de dest bi wendişê keno û dima zî zanayanê namedaranê yê nê demê het de, perwerdeyiha xo temam keno.

Qazî Mehemed, merdimêko zanaye û hemdem bi, ey şeş ziwanê zanayîn û wendişê kitaban ra zaf hes kerdî. Wexto ke firset bidîynî, wendişê kitaban reyde meşkul bîynî. Bi ziwananê xerîban zî kitabî wendî, rewşa dînyaya nê demê ra bi xeberdar bi. Ey, heme deman de, yew roşnvîrê yê mintiqaya Kurdistanê bi. Wexto ke, rojnamegerî, xerîbî, mîsyoner û sîyâsî yê ecnebîyan biameynî, bêguman şîynî zîyaretuya Qazî Mehemedî.

nêamebi vêrî mi. Lêbelê mileta kurdan ez layiqî nê wezîfeyê dîya. Ez zî xebîfîna ke layiqî na milete bîba.

Sazbîyayışî Komara Kurdistanê ya Mahabadê, eserê bir û iradeyê neteweyî yê şarê kurdan bi. Tarîx de, kurdî wayîre yew dewleta modern bîyî, labelê ci heyf ke, emirkîlm bî û nezdîyê 11 aşmî, iqtîdar de mende. Sebebî zerreyî û teberî yê rîjnayışê Komara Kurdistanê estî.

Bêguman, her çiqas Komara Mahabadê emirkîlm bo zî, nîşaneyî dî-yarkirkerdişê iradeyê mileta kurdan yê netewî yo.

Peynîya vindertişê Cengê Cihane yê Dîyin de, Yewîtiya Sovyetî zî peştidayışê xo yo ke daynî Komara Kurdistan û Azerbaycanê birna û peşti day hukmatê Îranî. Seba na rewşa û singê siyasetê ne-weyê de, Qazî Mehemedî; endamanê hukmat û giregiranê eşîran reyde yew kombiyayış organîze kerd. No kombiyayış de, rewşa newa amey şirovekerdiş û peynîya munâqşeyanê dergan û herayinan de qerarê pêrodayışê ame girewtîs.

Armanc yewbiyayışê kurdan bi

Nê qeraran dima, şeva 17.12.1946'ê de, serekerkanê leşkerî yê Komara Kurdistanî ya Mehabadê General Mistefa Barzanî, bi tayê şexsan û rayîrberanê Barzaniyan, seba ziyaretê Qazî Mehemedî ameyî Mehabad. Qazî Mehemedî, qerarê qabîneyê, Mistefa Barzanî ra vat. Peynîya nê veynayış û diyalogan de, General Barzanî pêşniyaz kerd ke, Qazî Mehemed ïnan reyde Îranê ra vejîyo û ina (wina) vat: "Ez nika cenabê to, serekê Komara Kurdistanê zana û hes kena şima ronana sereyê xo ser û her war de, xizmetê şima de bina. Mahabad de, Mendişê şima, ne şima rî, ne zî kurdan rî tu yew fayde nêano. Şima nê şarê rî za lazim i û merdim, na dewleta Îranê de tu (qet) ewle nêbeno."

Qazî Mehemed, seba dilovanî û qedirzaniya General Barzanî spas kerd û vat:

"Cenabê Mele Mistefa! Ez zana dewleta Îranê, bi temamê rik û kînê xo ko mi ro veng biko û ko mi bi merdişê sucdar biko û bikişo. Tikê ko cîfê serek û berpirsiyaranê dewleta Îranî binuşo, beno ke şarê ma xişm û xezbê ïnan ra selamet bimano. Coka mi bi şarê xo reyde, peyman besta ke, her sert de ïnan bi ten nêverdana."

Nê veynayış û vaşanî tarîxîyan dima, Qazî Mehemedî, listeyê alaya Kurdistanê ke maseyê ey ser o bî, lewe paday û dergî destê Barzanî kerd û vat: "Alaya Kurdistanê xo het de bipawê! Ez hêvîdar a ke şima nêverdi na alaya ma bikewo erdi ser."

Veynayış Barzanî û Qazî Mehemedî dima, Barzaniyan, Nêxede û Şinoyê de, hetê sîndorê Iraqê ra hereket kerd. Hinê rayîre têkiliya yê Barzanî û Yewîtiya Sovyetî dest pê kerd. Sînorê hîrê dewletan ser o, ser û pêrodayışo bisîdet (dij-war) dest pêkerd, hetan ke Mistefa Barzanî, 500 imbazanê xo reyde resawo sînorê Yewîtiya Sovyetî.

Her ci semedê Kurdistanî bî

Şeyîş Barzaniyan ra dima, 21'ê aşma kanûne (December) de hêzê Dewleta Îranî, bêastengî kewfî bajarê Mahabadê. Na şewê de Qazî Mehemed, Seyfi Qazî û tayê rayîrber û karbideşte hikûmetê Komara Kurdistanê ameyî tewiştîş.

Dadgehkerdişê Qazîyan, yew hedîseyê sîyâsî yo tewr pîlê tarîxê Kurdistanî yo. Qazî Mehemed, heme rûniştîş mehkemekerdişê xo de, vera Dewleta Îranî zeafiyetêke nîşan nedawo û serayê xo nêronawo, bêtters û bi sereberzi, pawitişê mileta kurdan kerdî.

Mûxabîrê kovara Leşkerê Şahê Îranî, Kiyomers Salîhi; derheqê têgeyr û mehkemekerdiş Qazî Mehemed û rayîrberanê kurdan de wina (ina) vano:

"*Qet mi bawer nêkenî ke berpirsiyár û rayîrberê kurdan, endi bi cesaret û xîret û mîrxas i. Heya nika vengê Qazî Mehemedî, yeno goşê mi, demo ke vatnî: "Homa heqê mezluman, zaliman ra bigêro." Labelê vengê Seyfi Qazîyan ke, meydanê der û dor pirr kerdi, bi nuçukan û paşkilan, daynî leşkeran*

ya de, Partîya Demokrat ya Kurdistanî saz bîy. Aşma çeleyê verênê serra 1945'ê de, beyannameyê parti ameyo vilakerdiş. Dima Sazkerdişê Partiy û bi vilakerdişê bernâmeyê, xerîteyê sîyasî yê kurdan dîyar bîbi. Hazîriya îlankerdişê komare dest pêkerdi.

22yê Kanuna 1946'ê de, Komara Kurdistanê ya Mahabadê ameya îlankerdiş. Meydanê Çarçira de, peyneya qalkerdiş Qazî Mehemedî, beyraqa Kurdistanî, bi wendişê sirûdê (Marşê) *Ey Reqîbî* ameya berzkerdiş. Qazî Mehemed, bi 30 parlementeranê netewîyan, sey Serekkomar ame vêjnayış. Qabîneyê Komara Mahabadê, des û hîrê wezîran ra yeno meydan. Mele Mustafa Barzanî, Serekkanê Pêroyî beno. Paytextê Komare Mahabad o, ziwanê perwerdi kurdkî yo.

Goreyê vatisê Mîne Xâname, wezîfeyê serekkomarîye, seba ey rojê tarîxî bi û meydanê Çarçirayê de ina (wina) vano:

"*Armancê mi no yo ke, ez yewbiyayışê na millete veyna ke, eyro çar parce bîya. Serekkomarîyî, tu demêke*

Dewlete wa kurdî bikero fermî

Xebata ziwanê kirmancî her ke şino geş û weş beno. Konferanse resa aramanca xo. Ney ra pey lazimo ke ma xebatanê xo daha bi rîk û pêk bikerê û kirmackî daha avera biberê

Ehmedê BIRA / AMED

Deniz Gunduz ziwanê kirmackî sero ard ziwan ke, lazimo dewlete û AKP mafê kurdan bi qanûn bivîno û lazimo ke waneya weçinayişê nê, lazimo heme dibistan û zanîngehan de bi kurdî bêro perwerde bêro dayene û ziwan bibo fermî.

► Sîma asta xebatêy kirmackî kamcin merheleyî de vînenê?

Xebatêy kirmackî sero ma erey mendê. Newe newe xebatî amey destê pêkerdiş. Lazimo ke heme kesîy destê xo bikerê binê kerayî û na xebatî wegerê û avera bibere. Xebata keseke nîyo ya hemey cîvati yo.

► Konferansa Kirmackî ya Çewligî resa armanca xo?

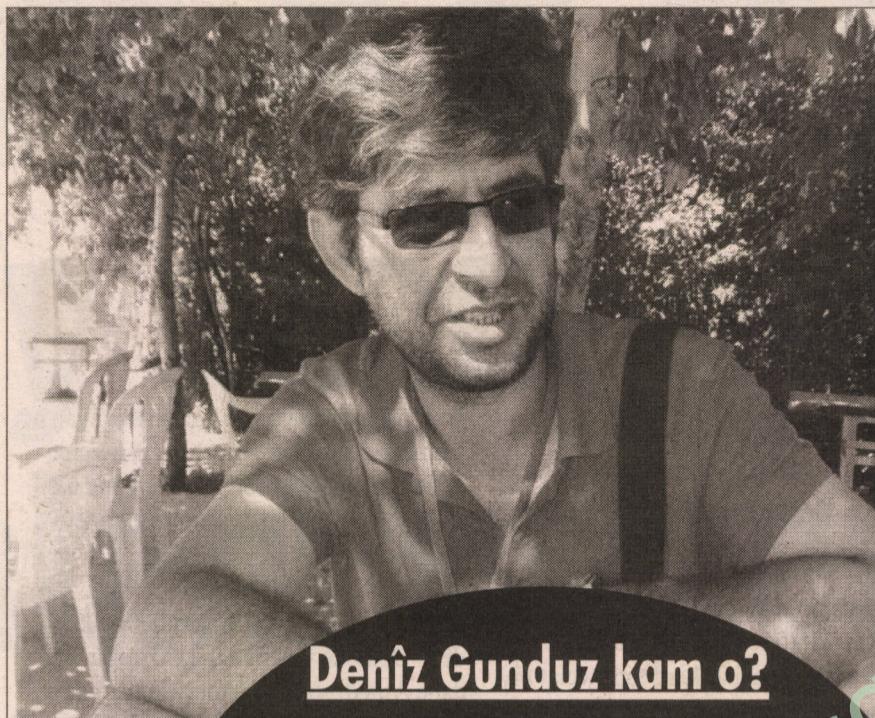
Semedê ke konferans Çewligî de ame viraştişî ra, xebat cayê xo vînayo û resayo armanca xo. Çimkî Çewligî de kirmackî sero xebatêy xoser yenê kerdiş û vanê ‘kurd cîya zaza cîyayê’ no raşt nîyo. Armanca ïnan şarê ma bi ziwanî jübînan ra cîya bikerê yo. Konferansî do politika ame deşifrekerdiş û şikitiş. Rojanê verê ma do dâha weş bido eysayı.

Sifte vatîy kurd çînê. Apeya vatîy kurd tirk êy û cepheyeyeke bîn viraştiş. Ema heme politikayê ïnan, kurdan pûc vet. Bi berxodaiş kurdan politika ïnan xirabe bîyo û rizyayo. Ema rayna eyñî karî kenêy. Na gam zî vanê ‘zaza kurd êy, elewî kurd nîyê’ no hawayî zî, do dâha zaf politika bêrê viraştiş ema do kudiy hemeyan pûc bikerô!

Armanc o yo ke nufusa kurdan tayn bikerê yo. No politika zî waxta armenîyan ra mendo. Cayê kurdan teng bikerê. Nakokîyan bivejê û hîra bikerê. Wazanê heme kiştan ra kurdan teng bikerê. Ma kurdî zî ney vero berxodan danê û polîtikayê bi ney hawayî, bi şarê xo danê şinasnayış û ma wazanê civat payanê xo sero bivindero.

► Vanê ke kurdîyi ziwanê edebîyatî nîyo, no raşt o?

Vanê kurd bi ziwanê xo çîyan nêşkenê binuşnê! Vanê edebîyat pey nêbeno! Ema ewro ma ewnîyenê bi ziwanê kurdî helbestîy, çîrokîy, miqaleyî, romanîy, kovariy û rojnameyî vejenê û hetê nînan, TV û radyoyê ma kurdan zî estêy. No zî bersiva ïnan weş dano. Kurdî ziwanekê zaf qedîm û bi rûmet o. Semedê talan kerdişan nuşteyê ma yê nuştekî hemeyan talan kerdiş û veşnayê û ewro zî hinî vanê.

Denîz Gunduz kam o?

Lazimo ma dijî ney
qalan daha
zêd xo bidê
ziwanî û
daha zêd
bibê xebat-
karê ziwanî.

► Derheqê gra- mera kirmackî de xebatan senî vînenê?

Semedê ke, kombiyayı-
şan de, ma qalê gramer û xebtêy
ziwanî yê bînan virazenê ra, ba-
wrey dano min û şarî. No zî paştiya
ma kurdan geş û weş keno. Verê politî-
kayen gemarine de, ma benê asteng û
nêverdanê ke, ey polîtikayê ke wazanê
ziwanî têk biberê û xebatan asteng bi-
kerê, avar bişerî.

► AKP wezeno bi ziwanê kurdan se bikero?

Verî vajîyay ke kurd çînê? Pey ra TViya kurdî akerdiy. Wa weş bizanê ke heme çîyên ke kurdan heta giroto xo destan, ked û çalakîya şarê kurd ra ameyo resayo ney merheleyî. Heme xebata şarê kurd ra, mecbûr mendê ke, tikey çîyan bidê. Hetê ra vano TV radyo kurdan ra akerdeyo û hetê bînî ra zî kurdî qisekerdiş û zenbî çîyan nuştiş û vatis yeno qedexekerdiş, yanê dilemey esto! Dilemeyeke zaf hîra esto. Yanê peynî de xapeynayî esto. Zaf şukir keni ke konferas virazya. Heviya min daha zî zêd bi. Xebatêy ziwanî û yên bînî do dâha hîra bîbo û şar politikayen sero dâha weş biryarê bido û yê şasan berteraf bikero. Yanê bi kimey waştişê AKPeyî bi ziwanê kurdan kurdan perçe bikero yo.

► Derheqê kurdî bîbo waneya weçini- tene yî de, şima ci fikriyê?

Semedê ke kurdîyi waştiş û wezenê ke ziwanê kurdî bîbo fermî ra, bi des serrano ke têkoşîn yeno dayene. Dew-

1976 de ameyo dînyayî. We-
şanxana Vate de xebat kerdî. 15 serr o kî-
mackî ser xebat keno. Serra 2000 de romana
kirmackî ya sifteyine ‘Kilama Pepûki’ ê ey o. Sazi û dezge-
yên kurdevar de cîya cîya cayan de xebat kerdî û keno. 2003
de kurdolojîyî Swedî de wendo. 6-7 mengan Malmisanijî ra wan-
eya kirmackî mûsayo. Serra 2003 de kevto miyanê xebata ko-
vara Vateyî miyan. Ey rojî ra Vateyî de redetoxey keno.
Nuştoxo zî û heta ney gamî editorê 50 pirtük kovar an zî çî-
yanê bînan kerdî û çap bîyê. Romana ey ya 2’yine ‘Koyê
Bîngoli’ 2010 de vîya. Hetê bînî de pirtûka ey a ‘Zazakî
– Kirmaca ders dillerî’ zî esto.

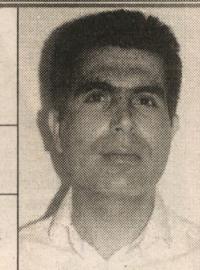
leta Tirkîyayî mecbûr mend ke bivajo kurdî wa bîbo waneya weçînitene. Hetê ke de encamê têkoşîna kurdan o, ra weş o. Ema hetê bînî ra no bîryareke ehleqî û vîcdanî nîyo. Ziwanê kurdî ziwanî bîyanî nîyo ke, wa kurdî ze wan-
eya weçînitene ziwanê xo sero bivindero. Ziwanê bi mîlyonan kesîy qise kenê yo. Ha eger bivajê wa zi-
wanê tirkî kurdan miyan de bikerê zi-
waneke weçînitene beno. Çimkî ziwanekê bîyanî yo. Lazimo ke di ney warî de xebatî dâha zî bîbîyê. Lazimo ke ziwan bi her hawayî bîbo fermî.

Wa sere de dewlet kurdan ra ozrê xo bivazo. Semedê ke bi polîtikayen gemarine zaf çîy ardê kurdan û ziwanê ïnan ser ra, lazimo ke bi lez û bez uzrê xo kurdan ra bivazo. Çimkî ziwan qedeke kerdo ke kurdan bi asîmîlasyon û qirkerdişan bido vînîkerdene û hewna zî keno. Lazimo ke ziwan kurdî bi fermî bîbo û qedexeyî heme wedarê. Kurdîy gere bişîkyê bi ziwanê xo yê kurdî hawayê azad qise bikerê û cuya-
yişî de bikar bîyarê. Hetê bînî ra zî, la-
zimo ke kurdî dâha zêd têkoşîna ziwanê xo bidê. Çimkî bîngîha heme çîyan ziwan o. Heta ziwan nêbo xebatê bînî zî heta cayeke avera şino û xetimyeno. Yanê esasî esasî heme xebatan ziwan o. Lazimo ke sifte ney esî ma ronê. Esas ronîya pey ra ma şikyanê heme xebatê cîvati bi-
kerê û bi lez serbikûrê.

Têgeyrayîş

Zerweş Esnaw

Zerwesnesnaw@gmail.com

Zagona bîngîyîne ya newe

Zagona bîngîyîne, meclisi de komîsyonê çer partîyan de enê virâziyena. Wexto ke dor yena heqê kurdan na babeta ser ro pînêkenî û partîya BDPye waştişê heqê kurdan de tena manena. Hema zî ma vînenî ke semedo ke heqê kurdan nêdî, nê hîrê partî miyanê xo de yew tîfak benî deqî û dolaban tadenî ke rayna kurdan bîheq bimanî. Eke zagona bîngîyîne ya demokratike biwiraziya verê verêkan heqê heme kesan, heme şaran gere na zagone de binûsiya, ca bigirîya. Kurdî, heqê xo tena nîwazeni, heqê ce-
nîyan, heqê bêkaran, heqê citîran wel-
hasil kamo ke tehdâyî de yo, kamo ke bindestî de yo heqê hemînan wazanî ke zagona bîngîyîne de bawerî de bîba.

Zagona bîngîyîne, heme kes, heme rengî gere xo tede bîvînî û bîvajî; “na zagona bîngîyîne ê ma ya, heme kesî ya.” Cîyayî zengîniyê ma ya. Na felsefeyî ra ma têbigeyî. Yanî Tirkîyayê de çend grubî, çend nasnameyê etnîkî estî, pêro zî zagona bîngîyîne bigîra verîka xo û çew teberî de nêmano. O wext ma zanî ke zagona bîngîyîne bîya zagona bîngîyîne ya demokratîke. Hayanê no wext ci meseleyî vejî-
yeyî pêro zî semedo ke Tirkîyayê de demokrasî çino bi, zordarî û zilm est bi qet nê meseleyî çareser nêbîyî, bîla-
kîs vêş bîyî. Kê vanî qey kê çend heqê însanan nêdî hina weş dewlete idare bena, kê a hawa fikriyê la cuyê prá-
tikî de a hawa néyo. Na zî ma rî naw-
nena ke kê çend dewleta demokratîke bîba û kê çend heqê hemwelatanê xo bida kê hetê demokratîkî ra zaf xurt benî û dewlemend benî.

Dewlete, hinî paradigmaya xo ya verêne ra fek ver ra bida, sîstema xo ya zordarîyî hinî bibedilna. Yanî xo heme hetê ra xo newe bikera û zagona bîngîyîne ya neweyîn dewlete ra yew fîrsat û imkan dena û qet na fîrsatî zî nêremîyo. Eke newe yew zagona binkeyîne nêvî-
razîya eke virâziyâ la demokratîk nêbî o wext hobalê şarê biyero şima ser û şima timûtim ezebê vîjdanî biancî. Beno ke awanbîyayîş komare naşt raya ewili yew fîrsat kewto meclisi dest. Meclisi zî no gure nêyero ca hinî kam wext biyero ca. Hinî fîkrê xo yê tepamendişan ra fek ver ra dî, vernîya xo ra bîewnî, dinya hinî averî ra ewnî-
yena. Wext hinî wextî zilm û tehdâyî néyo, wext hinî wextî heq û hûqûkî yo. Newe yew zagona binkeyîne ya demokratîke heme kesî ra lazim a. Newe yew destbidekerdiş a. Heme çîyo lê-
minan ra bîesteretiş a. Tarîyan ra vejî-
yayîş a, dormareyê xo roşnkerdiş a.

Pasûra koyan û çeman a ema halê ey yeman a

Pasûr bi xozaya xo, cayeke zaf nadîr ra ya. Koyanê ay yê berz û bi vewrin, gan dana çemanê ay û çem zî, xozayî wey kenê û dehaya zaf weş veta meydan. Heme der û dorme kuwe ya. hevreşînî de Tirkîya de yewin cayê xo pawena

PAYIZ AVER

Pasûr keweno bakurê rojhilatê Amedî û 127 km Amedî ra dûrî yo. Rayîr Pasûrî Licê ser ro vîyereno. Heme cayê hereme ko yo. Hêgâyî tayî. Rîyê erde Pasûrî ko, gir û newal ê. Pîliya erde Pasûrî 1.601 km² yo. Nika çar taxê pasûrî est ê: Darabiyan, Şafîmût, Dêlît û Masirto. Nifûsê mîyanî 9 hezar û 858, yê dewan 26 hezar û 557 û pêropîya nifûsê Pasûrî 36 hezar û 415 o. Şarî mîyanê Pasûrî kurmancî qisey kenê. Dewan de kirmackî esto.

Nifûsa Pasûrî

Di şaredarî (mîyan û cixsê), 50 dew û 120 mezre (Gome) yî Pasûrî ser ro yê. Verê Pasûr wîlayetê Mûşî ser ro bi. Heta 1297'an nehiye, sencexa Licê bî. Hema a serre de statûya qezaye dîyay Pasûrî û Amedî ra girê dîya. Nameyê ey o kehen Pasûr o. "Pa" yeno vateyê serekî û "sûr" zî dêş o. "Pa" û "sûr" bene yewvate û yenê vateyê serekî yan zî dizika sereke. Nameyê mîrê dizika Kafronî Qulpo bîyo. Qaydexo ke yeno vatis, qezaye nameyê xo nameyê mîrê dizika Kafrone, Qulpoyî ra girewta. La beno ke Pasûr vateyêko Armenîkî bo zî.

Talorî de armenî qetil kerdî

Hereme Pasûrî de verê gelek armenî estbî. Kurd û armenîyi bi hezar serran

sey birayan aşî de cuyayî. La 1915'ı ra pey fermanê armenîyan vecîya tay kişayî û tayne zî bar kerd terkîwelat bîy. Nika hereme Pasûrî de armenîyi nêmendî. Qırkerdişê Boxazê Talorîyi qet nîyeno vîrkerdiş. Bi hezaran armenî Boxazê Talorîyi de ameyê qırkerdiş.

Nameyê herêmanê Pasûrî

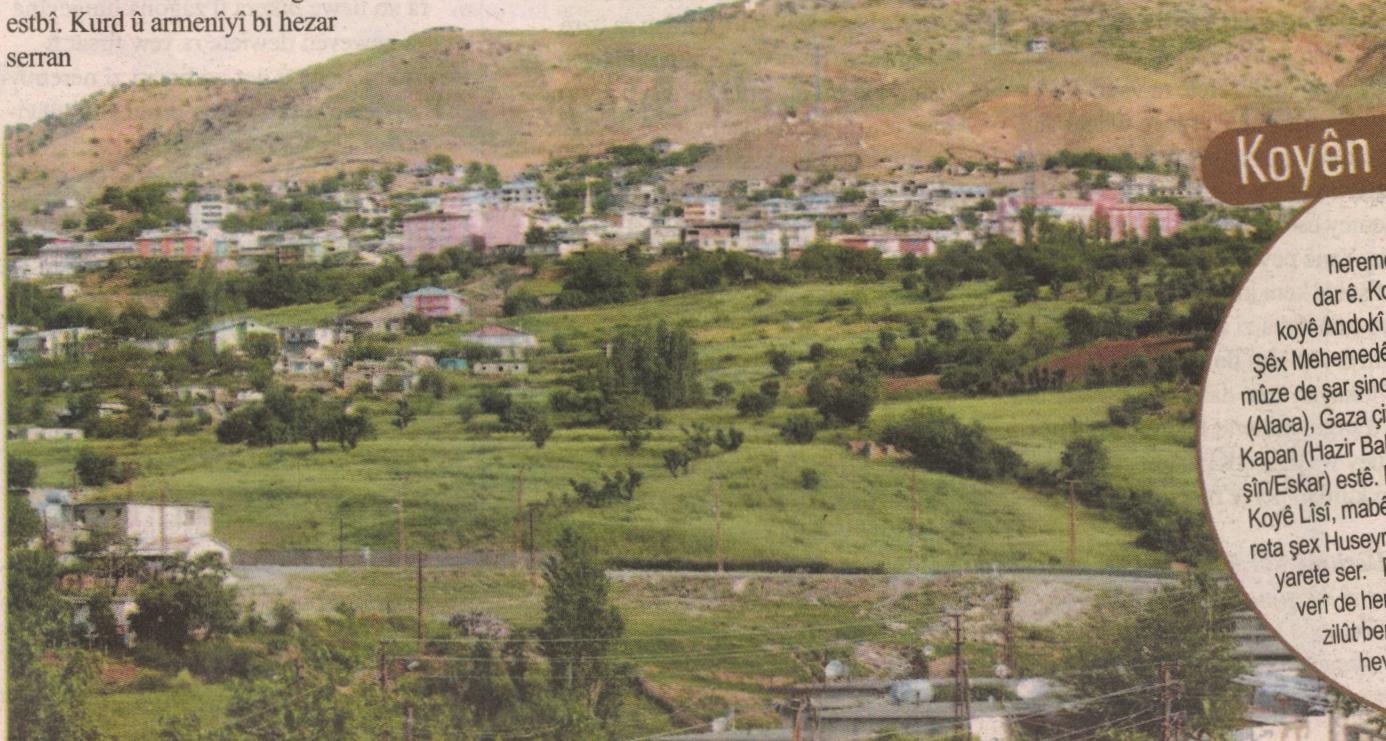
Erdê Pasûrî panc heremanê pîlan xo mîyan de hewênen. Hereme mabenê Pasûrî, Mûş û Sasonî ra xîya, mabenê Pasûr, Hezro û Farqîne ra Hevêda, mabenê Pasûr û Mûşî ra Nedera, mabenê Pasûr û Farqîne Badika û rojhilatê hereme Pasûrî ra zî Qulpî yeno vatis.

Hêgâyê romitişî tayn

Zafê hereme Pasûrî ko yo. Semedê ramitişî, hêgâyî kêmî yî û kar çin yo. Loma şarê hereme yan wanenê yan zî sewbîna cayan de kar kenê. Semedê naye ra, herke şîno nifûsê qezaye kêmî beno. Şarê hereme heywanan weyekenê û nê serranê peyenan de giranîye dîyaya weyekerdîşê hinganê hingemêni. Koyî rayîr nedanê û cayêko stratejik o. Pasûr hereme Amed, Mûş û pêropiyayê Serhedî yewbînan ra girê dano.

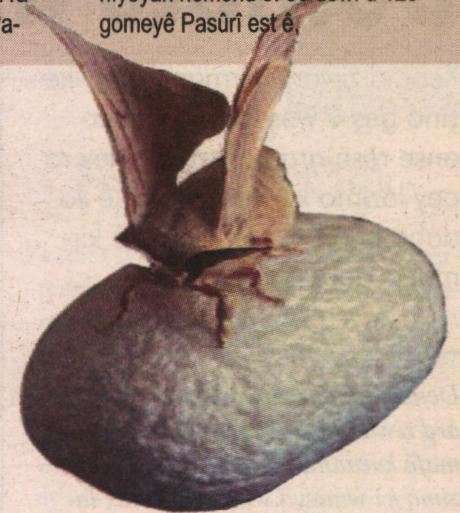
Her tim serî mîyan de bîya

Hereme Pasûrî

Koyên Pasûrî namdar êy

Koyên Pasûrî namdar êy Na hereme de Kendalê Kho yî û Boxazî namdar ê. Koyî tewr berz mabenê Pasûr û Mûşî de koyî Andokî yo û 2 hezar û 830 metre berzo. Bi nameyê Şêx Mehemedê Andoke ziyaretêk zî est a. Her serre 15'ê temmûze de şar şîno ziyareta ser. Koyî Andokî ra vêşer koyî Hopika (Alaca), Gaza çive, Sêber (Hasandîn), Serê Spî, Kokça (Çevran), Kapan (Hazar Baba), Kasor, Berbîh, Gohermî û Melûl/Axdat (Dorşîn/Eskar) estê. Beşêda koyî Lîsî zî kewena mîyanê sînorê Pasûrî. Koyî Lîsî, mabenê Licê, pasûr û Dara Hêni de yo. Hopika de ziyareta şex Huseynê Berbîhî est a. Şar yewê temmûze de şîno na ziyareta ser. Eskare de zî ziyareta Şêx Salihî namdara. Wextê verî de hereme bi dar û daristan bîya. La herka şîno rût û zilüt bîya. Hereme zafane bi darê mazî, darê belû û hevrisan a. Cayê teht û zinar, bazalt, granit, û granolitî zaf ê.

Pasûrî de weyekerdişê qozeyê hevrişînî (îpegî) gelek aver kewto. Nê karide Pasûr yewin û şaristanê Bûrsayı diyin o. Serre de pêropiyâ Kurdistan û Tirkîya 60 tonî qozeyanê hîyan xo dest finenê. Înan ra 45 ton Pasûrî ra peyda beno. Pa-

xerepiyayo la hema dêşê ey estê. Mabêne Pasûr û Mûşî de bi nameye "Dehla Kulîng" daristanêk gur û pîl bîyo. Her dara ey a mazêri 300-400 serî bîy. La çiheyf ke nika o daristan nêmendo.

Înan vêşer bakurê Pasûrî di mabêne Pasûr, Darahêni û Licê de Koyo Sipî est o. Zozanê Speylûgî yê tewr namdarê. Şen û Pirik zî hereme Pasûrî de zozanê namdar ê. Nîmeyê zozanê Qozmî keweno hetê Pasûrî û nîmeyo bîn zî kewenohetê Şaristanê Mûşî.

Çemîy zaf êy û weş herikyenê

Hereme Pasûrî de Çar çemê pîlî est ê. Sînorê Pasûr û Licê de çemê Sinda (Sarimê) est o û no çem her di qezayan rî bîyo sînorêko tebî. Nêzdîyê Pasûrî de Çemê Hesenka (Pasûrê) vîyareno. Yew polê ey koyê Gohermî ra yeno û pol o bîn zî hetê Mûşî ra yeno û kendalê Hêşîni de her di bene yew.

Rojawanê Çemê Pasûrî zî çemê Gisê (Şekiran) est o. No çem Koyê Melûlî ra zîyeno. Çemê Pasûrî û Çemê Gisê (Şekiran) başûrê qezeya Pasûrî hereme navroyî de her di bene yew. Üca ra zî şînê ser Çemê Sorevangî/Qeyserî üca ra pey hinî nameyê ey beno çemê Elîhî (Batmanî). Hereme dêwa Cûmare de bendawêk hameya vîrastîş. Bî tirkî aye ra vanê Berajê Batmanî. Şexbûba de zî bendaweka şenike hameya vîrastîş. Bendawa Hezkane mabenê Pasûr û Farqîne de yena vîrastîş. Semedo ke Gelîyê Hezkanî de yena vîrastîş nameyê aye bendawa Hezkan.